

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Kiadó hivatal:

Középütea, Stein J. könyvkereskedése.

Szerkesztői szálalás:

belső-szénütea 131. szám.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorát 1-szor 7 kr, 2-szor 6 kr, 3-szor 5 kr, s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) J. Hansenstein és Vogelnél (Wollzeile 9. sz.).

Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában (Königsasse Nr. 60.)

Nyilttári cikkek sora után 20 kr. előleg behűdés mellett a szerkesztőséghez csimzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó hivatalnál kezeletik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, u. m.

kedden, esütörtökön és szombaton reggel.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félésre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Eredeti távsürgöny.

Feladatott Pesten nov. 6-kán d. u. 1 ó. 10 p.

Erkezett Kolozsvárra nov. 6-kán d. u. 5 ó. 40 p.

A kormány a nagy-vérad-kolozsvár-brassói vasut kiépítésére a szerződést megkötötte külföldi házakkal. A fővonal, valamint a marosvásárhelyi és nagy-szebeni szárnyvonalak 1871 végeig teljesen elkészítettnek. Az észak-amerikai köztársaság elnökévé Grant, alelnökévé Colfas tegnapelőtt megválasztattak.

Brassóvidék reformokat sürget.

I.

© A jó minap egyik derék szász honfarsunk (Bausnern Guido) nyilt-levelet intézett a N.-Szebenben gyűlésező egyetem többségéhez; figyelmeztette őket eljárásuk ferdeségére, mely sem bölcs, sem körültekintő; utalt arra, mily esztelenység a magyar nemzettel szemben foglalni ellenséges állást, holott egymást kell támogatniok: a szászok csak így biztosíthatják nemzetiségüket, helyhatósági szabadságukat, tulajdonukat, mivel különben az ellenséges áramlat hulláma mindkettőjük feje felett összecsaphat; végül, az egyetem ó-szász többségéhez fordulva így szólott: „Valóban Gejza király nem azért hívta be őseinket (a szászokat) a magyar királyságba, hogy egykor utódaik a király vendégszeretetét azzal hálálják meg, hogy minden lehető megtegyenek Szt.-István országának alkakázására, elistítyezésére.”

Ugyanezen szász hazafi október 3-kán kiadott röpike kimutatta, hogy a szász reactionariusok a „felségstértés” és „forradalom” hangján izgatnak a hazafiságot használván köpenyegűt. Ezért, felhívta a szász nemzetet fontolja meg azt, hogy az alkotmányos Magyarországhban lehető szabad lét van számára biztosítva, míg azon úton, melyre az ósdiak esalogatják, vagy a reactió által viszszaidezett absolutizmus uralma alatt kellene lassan elcsenevéniesnie, vagy — a mi valószínűbb — a panszlavizmus szolgátságában teljesen megsemmisülnie.

A hazafias aggodalom eme hangjai nem enyésztek el a pusztában: az „ifjú szász” párt által elvetett mag kezd kicsirázni, a burocracia parancs szavaira, fegyelmezett szász nép öntudatra ébred és elfordul azoktól, kik az ő jogait saját felmagasztaltatásuk eszközévé tették.

Nem rég Segesvár város és szék sok száz polgára itélte el az egyetemi többség konok magatartását; majd az egykor csigavérű „Kron. Ztg” kezdé darabonként letépni a képzelt „szász határgrófság” gyarlóságait elfedő díszítvényeket, közelsmerést érdemlő őszinteséggel hallatván a józan ész tanácsait; legutóbb Brassóvidék négy mezővárosának és 19 községének törvényes előjárói és képviselői járulnak kérvénnyel a magyar parlamenthez, reformok életbe léptetését sürgetvén, a

Mi régóta és nem egy ízben ujjal mutattunk a királyföldi állapotok farthatlanságára. Sőt azon meggyőződésünket sem tartózkodtunk kifejezni, hogy az ó-szászok részéről józan megterésre, a kor kívánalmainak megértésére, s a körülmények tapintatos meglátására nem számíthatunk. Ime azóta jeles szász hazafiak, szavazó polgárok százai, s egész vidék mezővárosai és községei szólalnak fel a mi felfogásunk mellett, s egyszersmind igazolják azt, hogy a midőn mi ideiglenes reformokat sürgettünk, nem a királyföldi nép érdekeinek csonkítása, hanem a polgárok egyetemének jogai bázisához való célunk.

Ma már, az eget-földet rázó reactionarius izgatások dacára, mindinkább belátják szász körökben is, hogy a kiváltságok élvezetéhez szokott kásztól lemondást várni alig lehet: a befolyás és hatalom kizsákmányolásához szokottak nem bírják figyelemmel ki-

sérni a politikai légsúlymérő állását. Ezen urak felülmulhatlan tökélyűnek nézik a gépezetet, melyet eddig ők kezeltek és pedig ritkán a nép javára; noha ime a „Pest. Lloyd” is azt mondja, hogy a brassóvidéki kérvény által megvilágított állapot „monstrum, oroszlanfüvel és nyúl-fülekkel, sascsőrrel és halpikkelyekkel”: a szász helyhatósági szerkezet önkormányzat és merev burocratismusból, polgárosítási törekvés és nyomasztó előjogból álló egyveleg; itt is a demokrata intézményt, burocratia, — a népuralmat, egyes kiválasztott családok oligarchiája, — a széles alapú választási jogot, egyes testületek önkiegészítése keresztezi; a hűbéri korban a szász helyhatósági rendszer szabadelvű önkormányzat mintája lehetett, de nem fejtett tovább a korral, elkövült s a politikai helyzet megváltoztatásával eredeti jellegét is elveszté: miután az 1789. eszmék meghódították Magyarországot, az erdélyi havasok sem tartották fel azok áttejedését. A királyföldi népesség túlnyomó része meg van győződve a reformok szükségességéről, és ha nem is lenne, Magyarország rendszeres fejlődését akasztaná meg az, ha parlamentti összalkotmányában, oligarchiai gazdalkodásnak tért engedné. Az egyes tag bérnűtségét az egész test megérzi; ezért, a szász helyhatósági rendszernek is át kell alakíttatnia.

Igy okosodik a „Pest. Lloyd” „Az erdélyi szászok” című I. cikkében, természetesen találván azt, ha a kiváltságokat a reformokat ellenzik. Bizony erőll eléggé tanuskodik az ó-szász egyetemi többség, mely küldői útásitásaiban keres támaszt.

Ámde nézzük meg: kik ezek az utasításkészítők? Felel reá a brassóvidéki kérvény kimerítően.

Sérelmeiket elhallgatták eddig, mert a végleges szervezést közelebből bekövetkezőnek vélték; most azonban idejét látják az elviseletlen ferdeségek megszüntetését kérelmezni, nehogy magukat leélt formák miatt a királyföldi lakosság jó egyetértése, a municipium békés fejlődése és érdekei legyenek kockáztatva.

Aggodalmaik indoklásáról jövő cikünkben szólnunk.

Pest, november 3. 1868.

(y z n.) A fimek kérdés mibenlétét még mindig meglehetősen sűrű fátyol borítja; utóbbi napokban mi profanus emberek nem értesülhetünk reá vonatkozólag egyébről, mint arról, hogy bökkenő van a dologban, de minő? azt nekünk megtudni nem szabad, — az titok.

Mondják, mikép a miniszterelnök legközelebbi Bécsbe rándulása is e bökkenővel áll némi összefüggésben, sőt a horvát helyettesbén Pestre hivatala szintén.

Andrássy gróf már visszaérkezett a fővárosba, Rauch báró holnapra váratik ide, és így talán csak sikerülend a dolgok ismét kerékvágásba hozni.

Midőn az ugynevezett nemzetiségi képviselők az illető bizottmányból kiléptek, annak munkálatait nem találván nyitokra valónak, — mi voltunk az első, a kik kiugrasztottunk a nyúlát a békorból, és nem vonakodtunk volna útni, hogy az érintett képviselők az országgyűlési tereméből is kilépni szándékoznak, ha a képviselőház a nemzetiségi bizottmányi többségének javaslatát fogadja el tárgyalási alapul.

E megállapodás akkor még titok volt, most azonban már kiittotte magát a szeg a zsákból, mert ezen föltételes kilépést nyilvánosan is kijelentették a nemzetiségi képviselők, a Csernovits Péternél tegnap ez ügyben tartott tanácskozásban, — határozottan kimondván, mikép a többség munkálatait tárgyalási alapul nem fogadhatják el, tehát a Mocsonyi, Branovácsky és Miletics által kidolgozott kisebbségi javaslatot ajánlandják, melyet, ha a képviselőház visszautasít, innepélyes tiltakozás mellett fognak abból kivonulni.

Boheczel különösen dühöngött királyhagontú román testvéreink nevében a többség munkálatait ellen és utóbbiak közül csak Balomiri János volt az, a ki kinyilatkoztatá, hogy a tanácskozás határozata által nem érzi magát kötelezettnek, mert más véleményben van.

Azonban határozott a Csernovits Péternél tartott conferentia még mást is, t. i. azt, hogy ha a kisebbség javaslata valamelyik magyar párt által támogatatik, a nemzetiségi képviselők nem hagyják el a termet, — és ha elfogadtatik tárgyalási alapjául, igekezni fognak azt minden részleteiben is keresztülvinni.

Ebből az tűnik ki, mintha azon uraknak, habár csak távolról, de mégis volna reményük arra, hogy valamelyik magyar rész által pártoltatni fognak, — azonban ez hin önkecségetetés.

A jobboldal, mint egy ember, támogatja majd a többség munkálatait, — a baloldal — melynek talán nagy része van abban, hogy a nemzetiségek ily teljesíthetetlen praetensiókkal lépnek fel, — miként már érintők — szintén jókor észrevette hová czélnak a túlságos követelések, tehát hasonlóképpen nem lesz ezek szószólója, — és így nem maradna más párt hátra, mint a szélsőbal, ez pedig számításba sem jő.

Annyiről egyébről biztos tudomásunk van, mikép az országgyűlési többség a nemzetiségi képviselők főlebbi megállapodása által legkevésbé sem fogja magát leterletetni engedni azon óavénnyel, melyen továbbra is járni a magyar haza iránti szent kötelessége.

Tudva van, mikép szász testvéreink volt ispanjuk, a hirhedt Schmidt Konrád nyugdíjaztatása alkalmából f. é. februárban a miniszterium ellen tiltakoztak a trón számolyánál. És mit csináltak most?

Miután az országgyűlés többsége a kormányjavaslat ellenében elhatározta a nagy-szebeni törvényszék feloszlását, a törvényhozás ellen tiltakoznak a miniszteriumnál, ennek hálás köszönetet szavazván.

Ezen politika itt nem kis derűtséget okozott.

A pesti főpolgármesteri hivatal a közgyűlés megállapodásánál fogva helyettesítés által fog betölteni; a helyettes választását a képviselők tesztelte még e héten veendi eszközésbe.

Eddig Gerlóczy közigazgatási főjegyző megválasztatása valószínű.

Thaisz Elek holnap kezd meg működését főkapitányi hivatalában, melybe visszahelyeztetett.

Azon városi képviselők, kik a polgármesteri hivatalt új választás útján óhajtották volna betölteni, kijelentették, hogy a helyettes választásába nem fognak befolylni, s a felelősséget e részben a többségre hárítják.

Tebát új surlódás és szakadás, — mindig csak a közügy hátrányára.

Három térkép.

Franciaország és szomszédországainak sokat emlegetett három térképe: a restauratio alatt, a juliusi kormány és a jelenlegi napoleoni kormány alatt, az imént jelent meg Párisban. Ezeknek tudvalevőleg azt kellene bizonyítani, hogy az Európában előfordult területváltozások nem títotték ki Franciaország hátrányára, s a hatalmak közt a súlyegyenlet nem zavarták meg. Az első térképen Hollandiát és Belgiumot egyesítve, mint németalföldi királyságot látjuk. A másodikon e két országot el van választva s mindkét térképen a német szövetség államai is ott vannak. A harmadik térkép Savoyát és Nizza grófságot Franciaországgal egyesítve mutatja, míg Németország két nagy részre van osztva, az északi és a déli szövetségre, két különböző színnel jelölve. Ez elég világos.

A térképek mellé következő szöveg van csatolva:

„E három térkép a közönségnek Franciaország helyzetét mutatja Európával szemben, a különböző meghatározott korszakok alatt:

„A restauratio,
„A juliusi kormány
„E s a második császárság idejében.

1. A restauratio alatt. Az 1815-ki szerződéseknek czéljuk volt: Franciaországot oly hatalmakkal körvenni, melyek erődjük és hadászati állásaik által lehetetlenné tegyék, hogy szabadon mozogjon és cselekedjék. Északon Hollandia, mely Belgiumot uralta, Maestricht, Lüttich, Huy, Namur, Dinant, Marienbourg, Philippeville, Bouillon, Charleroi, Mons, Ath, Menin, Ypres, Nieuport, Ostende, Antwerpen, Tournay, Termonde, Audenarde és Gand erőddöket építet vagy fentartá. Lüttichtől Triesztig a német szövetség képezett egy nagy hatalmat, mely mindig készen állt a Franciaország részéről minden támadásnak ellentállani. E szövetség Mainz, Landau és Luxembourg szövetségi erőddökre támaszkodott.

„Délkeleten az Alpok már nem védik többé határainkat. Piemont ez oldalon Ausztria elővéde volt, mely az olasz félsziget fölött uralkodott, s a lesseilloni erőddök elzárták a Mont-Cenisén át való utat.

2. A juliusi kormány alatt. A belga forradalom helyzetünket megjavítá. Az erődített helyek közül, melyek minket fenyegettek, Menin, Ath, Mons, Philippeville, Marienbourg lerontattak! (Az 1831. decz. 14. szerz.) A francia kormány Párist és Lyont megerősíté, föllállítá a langresi és beforti elsőszent tábor, s az erődített helyeket Keleten úgy, mint Soissons-t, Sedant és Bitchet megerősíté. A német szövetség ingadozóvá tétetett, Piemont elfordult Ausztriától, csak a német szövetség, melyet ez utóbbi hatalom és Poroszország határozottan támogatattak, képezte 1847. hetven millió lélek egyesülését A szövetségi erőddök, melyek ausztriai és porosz csapatokból alkotott őrséggel voltak ellátva, Rastatt által szaporítottattak, mely 1842. márczius 16-kán szövetségi erőddökön lőn kijelentve. Ugyanakkor Ulmot is megerősítették a Württemberg és Bajorország lőnek kijelölve e várba helyőrséget küldeni. A germersheimi, 1836-ban megkezdett erődítési munkálatokat bajor csapatok végeztek be. A német szövetség mintegy 460,000 főnyi hadsereggel rendelkezett, mely tíz hadtestbe és egy tartalék-osztályba vala beosztva. A porosz csapatok, valamint Ausztriának a német szövetséghez nem tartozó tartományában ujonczozott katonái azonkívül még növelhették a főnnebbi számot, a mint a schleswigi hadjárat alatt a poroszok oldalán a német nemzetért magyar, olasz és horvát zászlóaljakat láttunk harcolni.

3. A második császárság alatt. Franciaország az Alpnál elnyeré természetes határát, a lesseilloni erőddök többé nem zárják el előtte az utat a Mont-Cenisén át. Olaszország megszabadult az ausztriai igtól, Északon Holland szét szakítá a láncot, mely őt Limburg és Luxembourg által a német szövetséghez kötö. A német szövetség feloszlott, a szövetségi erőddök megszűntek létezni. Egyedül Mainzot tartják még a poroszok megszállva. Landau és Germersheim Bajorországhoz tartoznak s csak ezen állam tart ott őrséget. Rastatt badeni, Ulm pedig württembergi és bajor csapatok által van megszállva. Poroszország jelenképpen nagybodott ugyan, mindazáltal általánvéve az európai egyensúly nem zavartatott meg Franciaország kárára. Az utóbbi események előtt Poroszország és Ausztria egyestlen 80 millió lakosságot állíthattak ellentünkbe, mely egymással szerződések és szigorú katonai szervezet által volt összekötve. Ma az államok, melyek Franciaországot körvennek, teljesen függetlenek. Szomszédaink Belgium és Svájc, melyek semlegeseek. Poroszország a német szövetséggel 30 millió lelket számol, a déli államok, melyek katonai tekintetben Poroszországgal egyesültek, 8 milliót. Ausztria 35, Olaszország 22 milliót számol.

„Franciaországnak az ő egységével és 40 millió lakosságával, ha Algirt is beszámítják, senkitől sem kell tartania.”

A térképeket a párisi lapok ekkép írják le: Az első térképen, mely Franciaországot és szomszéd államait a restauratio idejében ábrázolja, Franciaország kék, Hollandia zöld, Ausztria, a német szövetség, Poroszország és Dánia kávébarna, Svájc sárga, Piemont sötétbarna, Lombard Velen-ze halványzöld színt.

A második térkép, a juliusi kormány idejéből; egészen hasonló az elsőhöz, csak Hollandia rózsaszínt és nem zöld.

A harmadik térkép, mely az 1868-diki helyzetet tünteti elő, Franciaország kék színt Nizzára és Savoyára is kiterjedve mutatja. Belgium rózsaszínt, Hollandia zöld. A kávébarna szín, mely előbb Poroszországot, a német szövetséget és Ausztriát jelzé, most már csak Poroszországra s az előbbi szövetség egy részére szorítkozik, s Délen a mályvaszínnek engedett helyet, melyben Dél-Németország tündöklik. Továbbá Ausztria halvány zöld, Luxembourg zöld, Svájc sárga és a sötétbarna szín nem csupán Piemontot, hanem Velen-ze, Milanót és egész Olaszországot magában foglalja.

Lapszemle.

„A Századunk” nov. 2-diki száma következő cikket hoz nagynevű hazánkfától, Klappka György tábornoktól:

Felelet a „Romanul” és „Hazánk”-nak.

Pest, nov. 2.

A román kormány alkalmasságát találta, hogy a félhivatalos „Romanul”-ban egy emlékir-

tot tegyen közzé, melyet az 1860. év őszén az akkori külföldi magyar nemzeti bizottmány azon czélból nyújtott át Couda fejedelemnek, hogy őt a szabadsága és függetlenségeért küzdő Magyarországgal szoros szövetségre bírja.

A „Romanul” ez okmány közlésével akkori és mostani nézeteim közötti különbséget akarván előtűntetni s az alkalmat egyszersmind felhasználja arra, hogy engem és barátomat amaz ígéretre emlékeztessen, melyet azon időben a nemzetiségek egyenjogúsítása tárgyában tettünk.

E mellett ezen — szeliden szólva — indiscret közléssel talán azt is célozták, hogy engem oly nyilatkozatra kényszerítsenek, mely mostani működéssel szintgy, mint politikai multammal netán ellemondásban álljon.

Minthogy azonban amaz okmányt nemcsak én szerkesztettem; az egyik aláíró már meghalt, a másik pedig külföldön él; legalább is az utóbbi megegyezéséről kellene biztosítva lennem, hogy beleegyezésükkel az okmányt az utóbbi körülmények és indokok nyilvánírtan discussiojába, melyek között azon okmány létrejött.

Annai mindenesetre igaz, hogy amaz álláspont, melyet én s az egykori száműzöttek most elfoglalunk, homlokegyenest ellenkezik azzal, melyből 1860-ban indultunk ki.

Amaz időben hazánk állami létének visszaállítását, az országra sulyosodó idegen uralomtól való megszabadulást és ama bűnmerényletek megtorlását volt a cél, melyeket évek során át követtek el a szerencsétlen nemzetben. Ma a béke Magyarország és Ausztria között ismét helyre van állítva, ma Magyarország kormányának élén magyar hazafiak és nem idegen bakók állanak s a fejedelem megkoronázása a békét ünneplésen szentesítette.

Az 1860-ban tettem, ahhoz, ugy hittem, feljogosítva valék; a mit ma teszek, az, mintán tiszteltem a törvényt, polgári kötelességem.

De bármiként változott legyen is álláspontom; nézeteim s óhajaim, a mennyiben ezek a köztünk lakó nemzetiségek szabadságát és egyenjogúsítását s a dunai fejedelemségekhez való viszonyunkat illetik, ma is ugyanazok.

Ma éppen úgy, mint akkor, azt hiszem, hogy a románok és magyaroknak más missiojuk is van, mint hogy egymással harczban álljanak, s hogy állami fejlődésüket kölcsönösen akadályozzák. S ma épp úgy, mint akkor, azt hiszem, hogy az államnak az ország integritásával nem ellenkező, jogos nemzeti kívánalmakat szintgy kell teljesítenie, a mint a nemzetiségeknek kötelessége, hogy a rendezett államkormány szükségességének, saját javukra is magukat alárendeljék.

Annak eldöntése, hogy miként történjen ez, a törvényhozás feladata.

Egy pillanatig sem haboztam, hogy a fentebbi személyes nézeteimet kifejtsem; de épp oly kevésbé tartózkodom annak kijelentésétől, hogy minden daco-roman velletit minden rendelkezésemre álló eszközzel, a béke idejében a sajátban, s ha mindkét nemzet szerencsétlenségére gyászos tette kerülne a sor, életemmel is ellenezni fogok.

Ennyit tartottam szükségesnek nyilant és őszintén elmondani a „Romanul” publicatioja és támadásaira.

A „Romanul” indiscretiojánál azonban sokkal jobban lepett meg a „Hazánk” tegnapi számának ugyan ez ügyről szóló cikke, mintán itt, hol oly komoly kérdéssel van szó, hazai laptól valóban több bátorságot, őszinteséget és igazságszeretetet vártam volna, mint a mennyit a kérdéses cikk tartalmaz.

A „Hazánk” tegnapi számának lapszemléje ugyanis a következő szavakkal kezdődik:

„A bukuresti „Romanul” Klapka György úr azon cikke ellen polemizál, melyben a tábornok egyenesen Oláhországra akarja vezetni a magyaroszlák haderőt, nem gondolván meg azt, hogy még más — igen hatalmas tényezőknek kezében van a tekintetben a döntő hatalom.”

Ha ez elég akarja lenni, ugy kétségkívül épp oly rossz, mint a minő méltatlan komoly laphoz.

En ugyanis ama cikkemben, melyre itt hivatkozás történik, csak az összekötés lehetősége és védelmünkről szóltam, nem pedig támadásról. Avagy a „Hazánk” azt akarja, hogy az Oroszországgal való háboru esetében erdélyi hegyzorosainkat védtelenül engedjük át az ellenségnek? Cikkek után majdnem azt kellene sejtetni.

A „Hazánk” továbbá, a kérdéses emlékiratról szólva, azon kis tévedést követi el, hogy azt Klapka, Kossuth és Teleki Sándor által aláírottak mondja. A dolog pedig úgy áll, hogy amaz okmányt nem Teleki Sándor barátom, hanem Kossuth, én és Teleki László, a baloldal későbbi vezére, írtuk alá s az egész nagyobb részben Teleki László tollából folyt.

Végül a „Hazánk” által közölt szöveg tetszetesen hiányos, s van benne szándékos ferdtetés is. A czélból tehát, hogy feledhetlen barátom, Teleki László emlékéért minden balmagyarazattól megvédjem, közlöm ezennel hű fordításban az eredeti francia szövegnek a nemzeti kérdésre vonatkozó pontjait. Ezek a következők:

„Eddig — úgy mond folytatólagoan az emlékiratnak erre vonatkozó helye — a mi ügyünknek solidaritására beszéltünk az önkével. Még csak néhány megjegyzést kell tennünk hazánk

azon népességeinek érdekéről, melyek sorsában önk mindenesetre élénk részt vesznek az önk és az ő közöttük létező faj és nyelvbéli rokonságnál fogva.

Hazánk törvényei, Magyarország megalapítása óta, sohasem rendelték a fajok felett uralmat vagy elnyomást; történetünkben nincs reá példa.

Az aristokratikus szabadalmak korában, hazánk egész népessége faj- és nyelvkülönbség nélkül egy hasonlókép faj- és nyelvkülönbség nélkül a legkülönbözőbb elemekből álló nemesség uralma alatt állott. Szláv, román, magyar, horvát, német nemeselek e korban ugyanazon czim alatt egyenlő paerogativákkal bírtak.

Midőn nálunk a legteljesebb polgári s politikai egyenlőség proclamálva s megállapítva lön, ez hasonlókép faj és nyelvkülönbség nélkül történt. A magyaroknak a királyság más lakosai fölött semmi fölny sem kötetett ki.

Az urbéri szolgálatok el lőnek törölve Magyarország minden nemzetiségeire nézve. Az ország bármely lakosa; egyenlőkép s ugyanazon feltételek mellett választóvá s megválasztható lett s jogot nyert a legalacsonyabbtól a legmagasabb hivatalra eljuthatni.

A nemzetiségek szabad kifejlődése tekintetéből azonkívül még biztosítva lön a teljes egyenlőség az ország minden nyelve között, minden községi gyűlékezethen, minden megyében, a tanácskozásokra nézve ugy, mint a jegyzőkönyvekre s levelezésre, minden egyes község vagy megye és kerület nemzetiségének parancsnoklása körül, végre az iskolákra, az egyházi ügyekre általában, az anyakönyvek és a kérvények nézve.

És alább:

„A nemzetiségek és nyelvek egyenlőségének nagy elve országgyűlésünk által már 1849-ben elfogadtatott. E tervezet magában foglalja azon közelebbi meghatározásokat, melyekre nézve mindnyájan megegyezünk: im a legfőbbek:

1. Minden község önmaga határozza meg hivatalos nyelvét. E nyelven fogja vezetni ülésének jegyzőkönyvét, szerkeszteni jelentéseit és leveleit a megyéhez, kérvényeit a kormányhoz s az országgyűléshez. Minden egyes község ezenkívül meghatározza, milyen legyen iskoláiban a tanítási nyelv.

2. Minden megye szótöbbséggel meg fogja határozni, melyik leendő közigazgatási nyelve. E nyelven szerkeszti jegyzőkönyveit s levelez a kormányval s ugyan e nyelven viend a kormányrendeleteit s feleleteit.

3. A magyar országgyűlés tagjai a parlamentis vitákban az ország bármely nyelven szólhatnak.

4. A törvényeket valamennyi megyék és községek által elfogadott nyelven kell kihirdetni.

5. Az ország valamennyi lakosai szabadon társulhatnak illető nemzetiségeik érdekében, nagy nemzeti egyesületekké; organisálhatják magukat tétészétek szerint; kisebb-nagyobb számú gyűléseket hívhatnak egybe, választott képviselőik által időszakonként gyűlésehetnek. Hasonlókép nevezhetnek maguknak vajdákat, hospodárokat vagy tétészétek szerint bármely néven nevezendő nemzeti főnököket.”

6. Nagy nemzeti tanácsukkal ha akarják, egybekapcsolhatják egyházuk s iskoláik kormányzatát is. Szabadon kinevezhetik egyházi előjárókat, s felruházhatják, ha ugy tetszenek nekik, patriarchai, metropolitai vagy bármely más czimvel.

7. Szabályokat hozhatnak ugy nagy nemzeti egyesületek rendezésére és igazgatására, mint minden egyéb nemzeti és vallási érdekeikre nézve.

8. Az állam nem követel tőlük mást, mint tanácskozásaik és minden ügyirataik nyilvántartását.

Megvallom, hogy e pontozatok a lehetőség legszélsőbb határáig terjednek s nézetem szerint nem veszik eléggé tekintetbe a kisebbségek jogát és az egységes államkormányzat követelményeit. E mellett azonban meg kell azt is jegyeznem, hogy az itt kimondott elvek tökéletesen megfelelnek a legutolsó órában Szegeden hozott országgyűlési határozatoknak.

Kétségkívül, hogy ma, midőn nem ugy, mint 1860-ban, fölkelés, nem élet-halálharcz, hanem viszonyaink békés fejlődéséről van szó; ma bizonyára több elővigyázattal kell eljárunk, s az elhírtelenkedéstől óvakodva, bár szigorun ragaszkodunk az alapelvekhez, azok valóítására csak fokozott törekedhetünk. A békés kiegyezés természetéhez hozza ezt magával, melynek a forradalmi uttól való különbözését talán csak is a „Hazánk” cikkírója számára kellene bővebben fejtegetnem.

Hogy e két eljárás közül melyik jobb, a tapasztalás mutatja meg. De ha a különböző nemzetiségek magyar ajku polgáraitak szándoklatainak őszinteségétől át vannak hatva, ugy azok a teljes polgári szabadság és egyenlőségért, mely ennek fejében nyújtatik, meg fognak elégedni a nemzeti igények valóítására bár lassabb menetével s a szerencsétlen nyelvkérdésnek nem sokára mind-

*) Ezeknek hatásköre természetesen csak tisztán nemzeti érdekekre (egyházi, iskolai s humanitarius ügyekre) és nem politikai kérdésekre vonatkoznak; — a külön territóriumokról az emlékiratban szó sincs, s ilyesminek gondolatát az aláírók intenciója egyenesen kizárta.

örökre hátrálnia kell egyéb főfontosságú életkérdések előtt.

A „Hazánk” lapszemle írójának pedig azon jó tanácsot adom, hagyja a halottakat békén nyugodni, a távollevőket pedig ne akarja becsmérlni.

Klapka György.

Vidéki levelezés.

M. Bogát, nov. 2. 1868. — A nagy enyedi Bethlen-főtanoda szép reményű néhány tagja, kik az őszi szünidőt vidékünkön kívánták eltölteni keblük nemes hevétől indítva elhatározták m. hó 25-kén M. Bükkösön egy műkedvelői szini előadást rendezni, miután közreműködésre pár nőt is megnyertek, s helyiségül Péterfy Károly úr lakosztályát teljes buzgalommal átengedte a M. Bogáton felállítandó elemi tanoda alapítókéje gyarapítására ajánlván fel az előadás tiszta jövedelmét. Tisztelet az ily nemesen érző, s a közügyek elősegítésén tehetőségek szerint buzgoló ifjúságnak, kik a szünidőt is hozzájuk méltó szellemi foglalkozással kívánják eltölteni! s szolgáljon nemes buzditásul pályatársaik számára, hogy hasonló szép tettekkel tegyék megukat a közbecsülésre érdemesekké. A választás Katona „Bánk-bán”-jára esvén egyelőre, merészség tetszett az eszme kivitele. De mint sokszor egyebekben, ugy itt is valósult, hogy erős akarat előtt nincs lehetetlenség. II-ik Endrét Nagy Gertrud királynét Molnár Klára, Bánk-bánt Péterfy Gyula, Melindát Tokaji Ilonka, Miklóst Balázs József, Simon-bánt Szász Lajos, Petur-bánt Biró Gyula, Solomestert Fogarasi Gyula, Biberachot Váró Ferenc és Tiborcot Gyárfás Albert személyesítették, s merem mondani, átalánoson kielégítőleg játszottak. Az előadás sikerült nem lehet elvitatni rendező Szigeti Gyula István Ozdi lelkész úrtól, ki buzgón nyújtott segédkezet volt kedves tanítványai ily szép törekvésük előmozdítására. Fájdalom, hogy annyi buzgalom, ily lelkes törekvés nem volt keblőleg jutalmazva, e vidék egyébiránt lelkes közönsége részvéte által, talán a kedvezőtlen időjárás is gátolt sokakat a megjelenésben! Az előadást követett egyszerű táncszívalom csaknem világos viradig tartott, s kedélyesen folyt le, mit főleg a vendégszerető derék házi gazda és derék neje meglepő szívélyességének köszönhetünk.

A szini előadás tisztajövedelmét 13 o. é. frtban és 22 krajczárban a műkedvelő ifjúság megbízottja Váró Ferenc úrtól kezembé vettem, mint szintén Mihály Domokos úr küldeményét Ozdról 1. egy frtban. S midőn eként beszámolnék e nálam letett kisiny, de becses összegről, nem mulasztatom el, hogy hálás köszönetet ne mondjak az illetőknek a szíves fogadtatás, ellátásért egyfelől, másfelől a nemes buzgalomért, s becses küldeményükért. Adjon Isten a n. enyedi Bethlen-főtanodának sok oly derék fiut, minők az említett műkedvelők, hogy a haza egykor reájok, mint megannyi „választottjaira” büszke lehessen!

Felhívás. A kor intő szavát követni akaróknak nem lehet tétlenül elszalasztani a kedvező alkalmat, midőn áldásteljes intézkedés által a jövőkor felvirulhatására tényezőként folyhat be. Egy ily — jövőre kiható — fontos intézkedésnek tartom egy M. Bogáton felállítandó, s egyelőre négy elemi osztállyal bíró „elemi tanoda” felállítását. A hely, hova ez intézet felállítani céloztatik, minden tekintetben czélszerű, s központi; de buzgó hozzájárulás nélkül a terv valóítása nem képzelhető. Teljes reménnyel s tisztelettel vagyok bátor M. Bogát, M. Ludas és e két község vidéke értelmiségét, illetőleg mélyen tisztelt birtokos urait, egy nov. hó 16 kán M. Ludasra a társalgó termében délelőtti 10 órakor tartandó értekezletre felkérni, hogy itt a felállítandó elemi tanoda lehető alapját számba venni, ennek gyarapítására czélszerű intézkedést tethni, s elötervát — mely már körülírva van — véglegesen megállapítani lehessen. Együttal bátorodom nyilvántani, miként az elemi tanoda eszméjét, s ennek kivitelére az ösztönzést m. németi mlgos gróf Gynulay Lajos buzgó hazafiasattól nyertük, s nem hisszük, hogy a nemes gróf ő nagyságát megsértőnk, ha mi is ily közszel valóítására segédkezetek nyújtandunk. A nemes tordamegyei legközelebbi bizottmányi gyűlésben is megpendített ezen eszme, s előterjesztője oda útastatott, hogy: a legközelebből tartandó bizottmányi gyűlésre adná be a czélba vett elemi tanoda alapját, tervét, s ezek átnézése után a mlgos báró főispán úr ajánlani fogja a nemes megye s a mlgos oktatástügyi miniszterium pártfogásába. Az előleges értekezlet szükségességét ezzel indokoltam vélem. S midőn e fontos közügy élén egy gróf Gynulay Lajost látunk, pillanatig sem lehet kétségünk, hogy buzgóságunk s áldozatkészségünk mellett, ezen — a mivelődséget annyira igénylő — központi helyen, egy elemi real-tanodának vetthetjük meg alapját.

Tokaji János,
m. bogáti ref. lelkész.

Maros-Ludas, november 2. 1868. — Vidékünk s így természetesen helységünk is érintő vagy lóvonatu, vagy gőzerejű, vagy pedig mind a kétféle vasútnak lesz. Az eddigé történetből legalább ezt lehet következtetni, mert csupán az elmúlt hónapban két bizottság és egy angol társulat

megbizottja ez okból bejárta a vidéket a mult hónap közepe táján b. Kemény Domokos főispánunk és vasúti mérnök Enyedi Károly urak körülutattak, megvizsgálandó, ha kivitehető a lóvonatu vasút innen kiindulva Tóháton, Záhon át Kis-Sármásra és szükség esetében tovább? — utóbbi véleménye szerint honunkban sehol könnyebben vasutat építeni nem lehet, mint vidékünkön. A második bizottság az elmúlt héten fordult itt meg, felvesz a kiválóbb pontok magassági mértékét, és megtekinté, miként lenne kivitehető a kolozsvár-brassói vonal, s merre czélszerűbb folytatása, pr M. Vásárhely a székelyföld felé Brassónak. — E bizottság áll vasúti főmérnök Hegyi Zsigmond és mérnök Klein Dávid urakból, ez ideig nem szolgálhatok még véleményekkel, de alig ha ők is nevezetes akadályokra találunk, melyek mián a vasút tovább folytatása akadályozva lenne. Végre az angol vállalkozó vagy megbízott, hogy melyik e kettő közül, nem tudom, mr. George Kilgour, az építési anyagok s munkások árai után tudakozódik. Ennyi előzmény után csak lehet már remélnünk, hogy vasútnak lesz.

r. l.

NAPI HIREK.

— Ö Felsége a vallás- és közoktatásügyi magyar kir. miniszter előterjesztése folytán, f. évi szept. hó 30. kelt legfelsőbb elhatározásával, a hadászati tudományoknak a m. kir. tudomány-egyetemenél javallatba hozott rendkívüli előadását jóvá hagyván, oda utasította az említett minisztert, hogy a tanterv végleges megállapításánál a közös hadügyi miniszterrel értekezve járjon el, s a szükséges tanárokat választásánál a hadseregben található alkalmas tanórkre részben kellő figyelemmel legyen.

— Székely munkás családok telepítéséről Magyarországra szöltött egy minapi hír; most a „B-r” részletes adatokat közöl, melyek szerint 500 család telepítésére vállalkoztak bihari megyei birtokosok, köztük Beöthy Ödön özvegye 50, Blaszkovits Sándor 50, Schwarcz Ábrahám 100 családra stb. A vállalkozók Kazinczy és Hankovics urakat küldik teljhatalommal a székelyföldre, hogy ott a szerződést megkötösk.

— Trauschenfels Emil Brassó vidékének kérelmét nyújtá át az országgyűlésnek, melyben panasz tétetik a fonák municipális szervezet miatt. A város és a vidék összesen 85 ezer lélekkel bír, s ezek felett csupán a városi kommunális dominál, s pedig nem valami képviselőtest, hanem egy corporatio, mely maga magát kiegészíti.

— A magyar kir. igazságügyminiszterium kiadásában megjelent: Utasítás az Erdélyben felállított külön urbéri bíróságok számára a birtokszabályozási perek körüli eljárás tárgyában.

— A román fejedelem rendesen minden évben bizonyos összeget szokott küldeni Balázsfalvára a tanárok segélyezésére. A magyar miniszterium e tárgyban érintkezésbe tette magát a bukaresti kormányval és a folytatott tárgyalások eredménye valószínűleg azon kultusminiszteri intézmény lön, a mely legközelebb a balázsfalvi káptalanhoz menesztetett. A román kormány annak következtében, hir szerint, megígérte, hogy jövőre, ha subventiót akar adni, a népjogot szeméi előtt tartandja és az adomány szétosztására a hazai kormányt fogja felhívni. Ezuttal az érseki vikáriust bizta meg a kultusminiszter a segélyösszeg elfogadására s kiosztására.

— A marhavész ellen egy nálaazi birtokos, állítása szerint, már sikerrel használt, új gyógyszer ajánl. Igen egyszerű, s ennyiből áll: dohotot, lestyánt és fokhagymát cezetben össze kell törni és habarni, e vegyülettel aztán a marha fejének előrése, s különösen orra minden reggel megkenendő. A próba nem árt. Hát ha más is hasznát veszi.

— A kolozsvári és zálogkölesöntársulat f. hó 4-kén tartott rendkívüli közgyűlése egyhangulag elfogadta az igazgató-választmány és az angol-magyar bank közt megállított szövetkezési tervezetet. E szerződés főbb pontjai a következők: 1. A zálogkölesöntársulat 200 újabb részvényt bocsát ki, a melyet az angol-magyar bank vesz át. 2. A társulat „kolozsvári hitelbank és zálogkölesöntársulat” czéget vesz fel s a zálogkölesöntársulaton kívül a társulat üzletágai még a következők lesznek: a) A letéti és leszámítási bank üzletei; váltók, utalványok és üzleti más kötekmányok leszámítása; b) évi járulékok, kamatok és osztalékok behajtása és értéksítése, tőkék elhelyezése zálogra, közhitel papírok, részvények, magán kötvények és másnemű vásárlása, papírok, mint szintén bármely nemű árak vásárlása, eladása és pedig idegen rovársra; c) pénzeknek, más hitelintézeteknél elhelyezése; d) pénzeknek, váltóknak és értékpapiroknak folyó számlára elfogadása. Az átvett pénzekről nére szölo oly kamatozó pénztárjegyek adatkak ki, a melyek legalább 100 frt értékűek és nem sorsjegyek alaknak. 3. Az angol-magyar bank a társulat üzleteiből szükséges pénzeket részint nyilt hitel, részint feledezt mellett szolgáltatja, s a társulat ügyei vezetésébe két igazgató kinevezésével vesz részt. Az ezen szerződés értelmében módosított alapszabályokat a közgyűlés hasonlólag elfogadta, s azok szenkítésé után a hitelbank üzletágai is életbe lépnek.

— Színházunkban ma adatik először „Mekka! basa” új operette tánczelel, csinos új kiállítás, rendező Szilágyi Béla, karnagy Strobl Henrik (ki is betanította), a tánczok t betanította Leóvay Viktoria, az új jelmezek Varga János főruhátartó felügyelete alatt, az új díszleteket festette Beczka János (díszfestő), a bútorzatot és gépezeteket készítette Bíró Lajos, gépész.

— Kinevezettek: a n. sz. benzi pénzügyigazgatósághoz Boeskor Antal és Gyertyánfi Jónás, a kolozsvárihoz: Ince Maud fogalmazókká; Pop József és Krémer Nándor a n. sz. benzihez, Pongrácz Mór és Tiboldi Ferencz a kolozsvárihoz számtisztékké.

— Belső Szolnokmegyében egy állatorvosi állomásra pályázat nyitott. Határidő decz. 8.

— Brassóban is esett hó. Az ottani német lap, mint különöséget írja, hogy az ottani várhegyen megért a szőlő s egy tulajdonos egy akó bort szűrt.

— B. Szolnokmegye bizottmányi-gyűlése f. hó 16-ára összehívott.

— Alsó-Fejérmegye sz. benedeki járásából panaszkodnak, hogy a szolgabíró a járástól 2 mérföldnyi távra lakik, miért a közügy szenved rövidséget. Ha a dolog így áll, méltó oka van azon járásnak a felszólalásra. Az a reményünk van, hogy a legközelebbi bizottmányi gyűlés segíti fog e bajon; s magunk is elhiszszük, hogy reményünkben csalódnai nem fognak.

— Nem találjuk szükségtelennek figyelmeztetni a hírlapírókat különösen, hogy a lapok szállítására felállított külön posta, minden nap 12 órakor városunkban van, s mert a postahivatalnok azonnal az elrendeléshez fognak, d. n. 3 órakor mindenki elviheti lapjait.

— A „P. Lloyd”-ban olvassuk: Csernovics Péter, országgyűlési képviselő lakásán okt. 30-án az összes szerb és román ajkú orsz. képviselők értekezletet tartottak, melyen elhatározták, hogy a többség nemzetiség törvényjavaslatát elvetik és a kisebbséget (a Miletics, Branovicsky, Moosonyi-félt) fogadják el. S azon esetre, ha egy magyar képviselő sem nyilatkozik a kisebbségi javaslat mellett, azonnal el fogják hagyni az üléstermet, tiltakozván az eljárás ellen. Egyedül Balomiri János képviselő emelt szót e határozat ellen.

— Megjelent az „Erdészeti lapok” X-ik füzet. Tartalma: Fölhívás az erdőbirtokosokhoz és a kezelő tisztékhez. A Retyezát. Magyarország feladata az ipar terén. Az államjavarok eladásának kérdése a Lajthán túl. Ausztriai vadászat. A rovarpusztító gerincek. Áttekintése a a tharandi mező és erdőgazdászati akademián 1849—1866 ig végbevitt erdészeti életani és vegyészeti kísérleteinek. Légtituli észleletek Selmeczei március és április havakban.

— Nemes Aranyosszék képviselői általános bizottmányának évnegyedes gyűlése jelen november hó 23-án kezdődött fog tartatni Felvinczen, hogy ha nemzetközi ügyben lett kiküldetéséből főkirálybíró méltóságos Beldi Gergely úr addig nem szerencsésülne visszajövetelével, törvényszabta kötelesegtől kifolyólag a fennsített mitgós főkirálybíró megválasztásából alólirt elnöklete alatt. Tárgyai leendőnek a közelebbi bizottmányi gyűlés óta leérkezett törvények, felsőbb rendeletek s egyéb keblbi ügyek tárgyalása; s az utolsók között egy törvénykezési megüresedett ülnöki állomásra s több adóügyi bizottsági tagok választása. Ezen gyűlésre az 1861-beli t. cz. állandó bizottmányi tagok ezenel hírlapilag is meghívottak. Felvincz, november 4 én 1868. Ns Aranyosszék igazgató alkirálybírája Foszto Károly.

— Felkérteztünk a következő felszólítás közzétételére: „Mindon nyugdíjas, a ki illetményeit a kolozsvári m. k. fővám és adóhivatal pénztárából veszi, felszólítatik: miszerint minden szolgálati okmányait egy rövid jegyzék kíséretében, mely a hatóságokat, vagy hivatalokat, hol egész hivatalos pályájukon át alkalmazva voltak, magában foglalja nyolcz nap alatt szolgáltatassák be a fennevezett hivatalnak, ki a bekívánt okiratokat be nem szolgáltatja, annak nyugdíja azonnal megszüntetik, és csak akkor tétetik ismét folyóvá, ha az ebbeli felhívásnak tökéletesen megfelelt. A m. kir. adó- és vámhivatal Kolozsvárt, 1868. nov. 4 én.

— Kivonat a Kolozsvár sz. kir. városában 1868-ki szept. 18-án megújult keleti marhavész következményeiről, azon évi november hó 5 ki estéig bezárólag: Járványos 26 udvaron s 2 mezőrezen megbetegült 143 darab. Ezekből meggyógyult 41 drb, elhullott 90 darab, lebunkóztatott 3, van beteg 9. A járványlepte marhalátszámból van még gyanus 47. A veszteglési időt kiállott gyanusokból fölmentetett 5 db. Kolozsvárt, november 5. 1868. Filep Samu, id. polgármester.

Heckenast Gusztáv kiadásában legújabbán megjelentek:

1. A Természetben elvei alkalmazásukban a gazdaságra, különös tekintettel Magyarországon gazdasági viszonyaira. A legújabb német és francia gazd. és természetf. munkák felhasználása mellett írta Wágner László, a budai kir. József műegyetem tanára sat. A 340 lapra terjedő munka ára 1 frt 60 kr. o. é.

2. Pénzügytan. Írta Dr. Matlekovits Sándor. 202 lap. Ára 1 frt 50 kr. o. é.

3. A magyar irodalmi tanulmányok kézi könyve. A felgyanasumi s felcaltanodai tanulók számára írta Szvorényi József főgm. igazgató s m. akad. tag. 453 lap. Ára 2 frt o. é.

4. A magyar nyelv teljes szótára, nélkülözhetlen segédkönyv. Szerkesztette Ballagi Mór IX. és X. füzet. Ára 1 frt o. é.

5. Aradi fogságom alatt írt adatok az 1848/9. évi szabadságharc, különösen az Erdély havasai ellen vezetett hadjáratról. Írta Csutak Kálmán, honvédezt. 214 lap. Ára 1 frt 60 kr. o. é.

Naptárak 1869-re ugyanazon kiadónál.

1. Magyar nők naptára. 90 lap. Ára 60 kr. o. é.

2. István bácsi naptára. 112 lap. Ára 50 kr. o. é.

3. Protestáns naptár. 104 lap. Ára 50 kr. o. é.

4. Falusi gazda naptára. 120 lap. Ára 80 kr. o. é.

5. Lidérez naptár. 112 lap. Ára 60 kr. osztr. ért.

6. Új honvéd naptár. 88 lap. Ára 60 kr. osztr. ért.

7. Jó barát nagy képes naptár. 208 lap. Ára 1 frt o. é.

8. A népszámló naptára. 72 lap. Ára 40 kr. o. é.

Nemzeti színház.

Novemb. 3-án „Bengaliai helytartó.” Mint minden alkalmi, irány darab egyoldalu, s valódi drámai cselekvénnyel nem bír. Az előadás előnyére vált volna, ha Takács (Grafton hg.) és Kovács Gyula (Chatham lord) szerepei megcseréltetnek, így azonban mindketten egyéniségükkel ellentétes jellemeket személyesítettek. Annál inkább helyőken volt a többi, különösen Szilágyi (Lord Adolphus). Különbözik e mű többszöri adása után éppen nem epedünk.

November 4-kén „Füsvény.” A közönség rendszeres prima információs, többnyire azon színész felfogását és kivételét tartja legjobbnak, a kitől valamely szerepet legelőször lát, kivált ha ennek színészi hitele megvan alapítva, s még inkább, ha művészi irrel bír. Nagyon össze kell tehát magát szednie utóbb minden fellépőnek, hogy az illető szerepben megállhasson. Takácsot Harpagon szerepében Tóth József és Gyulai Ferencz után láttuk és mégis megálta helyét, bebizonyítá: hogy kiváló alakító tehetségről rendelkezik, s arról mindinkább meggyőző. Albisi (Jakab mester) szintén jól mulattatá a kevés számú közönséget. Valóban nem bírjuk felfogni, miként kívánhatjuk, hogy követeléseinkhez mért szintársulatunk legyen, midőn nem igyekszünk azt fenntartani, nem pártoljuk kellő mértékben a aktor sem: midőn semmi alapos kifogásunk nem lehet.

November 5-kén „Norma.” A mai előadásnak nem kis előnyére vált, hogy Dalfy (Sever) nem volt annyira elrekedve, miként néhány előbbi fellépésekor. Az est hős nője azonban Morzsai Emma, a czimszerepben ez alkalommal is tanuskodott a mellett, mit már többször megjegyzünk róla. Bir mindazon kellekkel, melyek őt a művésznők sorába emelik föl. A közönség többször megtapsolta s kibívta, mely kitüntésekben kedves művésznők minden fellépőkor részesül. Tannerné (Adalgisa) szintén sok tevékenységet fejtett ki szerepe megoldása körül, a főbb jelenetekben meg lőn tapsolva, s így a második felvonásban a Normával énekelt kettős dallam, melynek sikerében felerész őt illeté, ilyen elismerésben részesült. Odry az Oroveso rövid szerepében is föltűnő szépen énekelt. — Közönség a földszinten ismét kevés számmal. A páholyok azonban, úgy látszik, mind ki vannak bérelve.

KÜLFÖLD.

A „France” a „Journ. de St. Petersb.” cikket a béke fenntartása melletti nyilvánításnak tekinti, s hozzászól: „Ha Franciaország nem akarja a háborút, ez nem félelemből történik, hanem mivel azt hiszi, hogy a kérdéseket jelenleg jobban is meg lehet oldani, mint az erőszak által.” A „France” arra emlékeztet, hogy Poroszországnak szintegy lehet félnie egy háború következményeitől, mint Franciaországnak.

Páris, novemb. 3. A „Constitutionnel” — a „Nord”-nak a „Journ. de St. Petersbourg” cikkére vonatkozó táviratáról tévé említett, — azt mondja, hogy a szentpétervári lap cikke Franciaországra vonatkozólag oly nézeteket fejez ki, melyek az általános helyzetnek épp oly kevésbé felelnek meg, mint az orosz cabinet érzelleteinek.

Az angol kormány egyetértőleg azon kabine-tekkel, melyekkel a keleti kérdésben általán véve egy álláspontot foglal el, formaszerinti lépést tett Konstantinápolyban, hogy a Dunafejedelemségekben uralkodó mostani állapot veszélyességének konstataciójára után arra bírja a portát, miszerint a párisi szerződés 22-ik cikkénél fogva, a mely egyes hatalom beavatkozását kizárja, a garantírozó hatalmak komolyan intő közös lépését kezdeményezze Bukarestben.

Figyelemre méltó dolog, hogy a porosz officiosus lapok némi tüntetéssel utalnak arra, mikép Románia 50—60,000 emberből álló reorganizált seregével hivatva van jelentékeny szerepet játszani a keleti háborúban, — és hogy Románia nagyon hatályteljes akna azon esetre, ha Ausztria, egy eventuais francia-porosz háború esetére Poroszország ellen vagy a keleten diversiót akarna csinálni.

A „Memorial diplomatique”-ban olvassuk: Barbolaninak, az olasz külügyminiszter főtthkárának megérkezése Párisba a lapok legnagyobb része által úgy tekintetik, mint a florenzei és tuilleriesi kabinek közötti alkudozásnak biztos jele, a pápai államok kiűrtésére vonatkozólag. Mi csak ismételtetjük — ugymond a „M. d.” — hogy Franciaország mindaddig vissza nem hívhatja csapatait Rómából, míg Olaszország teljes biztosítékot nem ad a két állam, (a pápai és Victor Emanuelének) fennmaradása iránt.

Madrid, nov. 2. Egy belügyminiszteri rendelet adatott ki a gyűlekezési jog szabályozására. E szerint a tervezett gyűlekezéseket 24 órával előzőleg be kell jelenteni; fegyveres egyéneknek nem szabad azokban jelen lenni. A szabad ék alatt való gyűlelések a helyhatósági szabályoknak vannak alávetve. — A „Correspondencia” szerint Prim egy küldöttség előtt így nyilatkozott: A kormány semmiféle trónjelölt irányában sem vállalt bármely kötelezettséget is, és egyáltalában nem is foglalkozott még ezen kérdéssel.

A „Times” párisi levelezője okt. 27-éről következőleg ír: „A legnagyobb veszély, mely egy, Spanyolország jelen helyzetében lévő országot fenyegethet, saját fiainak türelmetlenségéből ered. A hővéri demokrata párt hetek alatt kívánna végbemenni évek múltát. Remélhető, hogy egy fölhevült kisebbségnek ezen eszélytelen sietése idejekorán fékeztetni fog. Olozaga a vallási szabadságnak öszinte pártivá, s igen helytelenül járnak el azok, kik őt gyorsabb haladásra sürgetik, mivel ezáltal veszélyeztetve lenne azon őszhangzás, mely eddig elő a forradalomra közreműködött különböző politikai pártok közt uralkodott.

Mint Madridból f. hó 1-ről jelentik, ama napra több köztársasági gyűlés volt hirdetve. A demokrata pártnál szakadás állott be.

Madrid, nov. 2. Az Olozagánál tartott értekezlet egy 12 tagból álló bizottság alakítását határozta el, mely négy demokratából, négy unionistából és négy progressistából állana. A comité, mely az alkotmányos monarchia mellett egy nyilatkozatot szerkesztett, ezt valószínűleg holnap fogja közzétenni.

A „Corr. Havas” levelei a spanyol félsziget, valamint a különböző pártok tendenciáit eseteleik. Egyrészt a köztársasági izgatások, másrészt a monarchicus candidaturák feszült figyelembe tartják a közvéleményt; látják, hogy még nagy út áll tenniük, míg a nyugalom valóssággal helyreáll. Madridban a köztársasági párt nem titkolja elégtelenségét s a mérsékeltek csak legnagyobb fáradtsággal tudják azon párt fanatikusait fékezni.

A „Gaulois” szerint a Párisba érkezett Cabrera tábornok Don Carloshoz egy levelet intézett, melyben először is kijelenti, hogy a carlisták nem az absolutismus, hanem csupán a legitimitás mellett fognak harcolni. „Felséged” — ugymond — „csupán alkotmányos és szabadelvű király lehet; a nélkül, hogy ezáltal családjának hagyományai ellen járna el. Önnek ezen jellemet kell fölvennie, mivel a spanyolok a szabadság iránt hajlamosak tanúsítanak. Spanyolország legitim királyai mindig siettek alattvalóik óhajátait megelőzni.” Ezenkívül Cabrera a trónkövetelőnek azt tanácsolja, hogy a szabadelvű pártokra támaszkodjék trónrajutásának lehetővé tétele végett. Hozzátevé, hogy nincs szüksége családjának régi pártbíveire s a papságra számítani, „mely mindig drágán fizetett meg támogatását.” Egyszersmind a papok s a püspökök kevesbítését tanácsolja. Az egész okirat teljes szöveg a carlismus hagyományával, s buzgó véd-beszéd a haladás mellett.

A „Gaulois” szerint a madridi francia követ oda utasított, hogy jelentse ki az ideiglenes kormány, hogy ha Montpensier herczeg nyerné el a spanyol koronát, Franciaország visszahívna követét Madridból, s csupán egyszerű ügyviselőt fogna ott hagyni.

KÖZGAZDASÁG.

Nyílt válasz

T. Timár Károly úrnak, mint az erdélyi gazdasági-egylet borászati szakosztálya, vagyis: „pince-egylet” titoknokának.

A tisztelt titoknok úr fennjelzett minőségben közelebből 27. p. e. szám alatt egy levelet intézett hozzám — mint kérdésben kívül sok másokhoz — arra szólítván fel, „hogy lakásom környékén mivelés alatt álló hazai minden szőlőfajokból, akár jó, akár rosszakkal ismertek legyenek azok, különbség nélkül 10—10 sima vesszőt küldenek az egylet számára.”

Mint a tisztelt levél írja: „Célja a pince-egyletnek a hazánkban itthonos szőlőfajok különböző elnevezése felett megállapodást szerezni; minden hazánkban mivelés alatt álló fajokat megismertetni; körülményeinkhez képest a legjobb fajokat kiszemelni; végre a különböző szőlőmivelési módokkal egybehangzó kísérleteket tenni, hogy azután a divatos mivelési módok közül a legjobbat kiválasztva, az egyes mivelőket hazánk eg-

hajlatához alkalmazhassuk.” És itt, a tisztelt egylet engedelmével, hozzá teszem az éghajlat-hoz még a fajokat és talajt is, mert már egészen constaltat tény az, hogy a mivelési módot nemcsak az éghaj, de a fajok és talaj minősége is szabályozza.

A czél igen szép és hasznos, nemcsak tudományos — a szőlőisme megállapítása — de közgazdasági tekintetből is.

Azonban bocsásson meg a tisztelt pince-egylet, ha csekély magam egyenesen és határozottan kimondom, hogy a tervezett eljárás által soha „a hazánkban itthonos szőlőfajok elnevezése felett” tisztába jöni nem fog, következésképp egyéb kitűzött céljait sem fogja elérni. Nincs széles e világon olyan szőlész, olyan könyvvezető, ki Erdély 6 borvidékének csak 10—10 külön hegyeségéből, különböző képességű egyének által, különböző tájnevek alatt beküldött szőlőfajait úgy rendezze s olyan nyilvánosságra tartsa, hogy ezen ültetvényezés valaha a szőlőismének s ezzel kapcsolatos szőlő- és bormivelésnek alapul szolgálhasson. Tapasztalásból tudom, hogy ugyanazon szőlőfajt, ugyanazon hegy-ségben 3—4 neven nevezik. Egyik magyar neven nevezi, a másik németesen, vagy franciáson, vagy oláhosan magyartja, vagy magyarosan németesíti, oláhositja, míg előáll a teljes szőlőismét negyvező, s hogy czifrabb legyen, hogy senki se értse, jól, rosszul kimond egy francia nevet, s be van végezve s meg van alapítva valamely faj tudományos neve. Ugyan kérdem: mit csinál a tisztelt egylet az ilyen nevek alatt beküldött szőlővesszőkkel? Beülteti és öntözi, hogy egy oly zöldelő zürzavart öszpontosítson, melyből világosságot és tisztaságot soha semmi táltos nem terem. Egy ilyen zürzavart nekem elősegíteni nem lehet kívánságom, s erősen hiszem, hogy hasonló meggyőződés, vagy sejtélem okozta azt, hogy a tisztelt pince-egylet többszöri felhívásai után is, a kívánt szőlővesszők csak igen kevesek által küldettek be.

Tudom jól, hogy a tisztelt pince-egyletnek az ilyen kategorikus beszéd nem tetszik; de bocsánat! ha már megtaláltam: kötelességem volt meggyőződésemet himezés-hámozás nélkül elmondani. Tettem pedig ezt nyilván azért, hogy minden érdekelt, ügyeszerűtök hozzászóljanak és segítsék a czélhoz vezető igaz utat kiegyengetni.

És most kérdem: vajjon a növénytant a fűvészkertekből alapították-e meg a fűvészek? vagy talán tudományos szakemberekként a szabad természetben a helyszínen keresték és keresték a növényeket, s ugy alapították meg a tudományt és csak aztán vitték és viszik be a kertekbe s ültették rendbe a megismert növényeket, hogy élő példányokban szolgáljanak tanulmányozásul azoknak, kiknek nem módjuk, sem idejük nincs, hogy kinn a természetben keressék meg, ismerjék meg azokat egy rövid emberélet alatt, mit annyi ezred-évek buvárlata összehordott és okszerű rendbe elhelyezett? Én ugy hiszem, az utolsó áll. S ha ez áll? Vajjon nem ezen útát kell követni a szőlőisme megállapítására nézve is? Kinn, mindeniket a helyszínen kell tanulmányozni, tudományos ké-szültésű szakembereknek, kiknek majd mi szolgáltra készen örömet segítkeztünk; ott kell megismerni a nemeket, fajokat, válfajokat; ott kell és csak ott lehet tisztába jöni a különböző tájnevek felett, és midőn ez megtörtént, csak aztán kell és lehet az ilyenkép megismert és rendezett fajokat bevinni ama szőlőskertbe, hol mindenik a maga helyére ültetve élő példányban tartsa fenn a maga nemét, fajtát, megállapított nevét, ragasztékul táj-nevét is. Csak az ilyenképen ismert és rendezett szőlőstáblácskák lehetnek azután a szőlő- és bormivelés további kutatásának tárgyai; mert ha beszélni akarunk valamiről, elsőbben igaz nevének kell nevezni azt, a miről beszélünk, hogy mindenki értse és tudja kiről, vagy miről van szó.

(Vége következik.)

Az „Ungarischer Actioner” című közgazdasági, pénz és kereskedelmi szaklap október 11-ki számában a magyar kölcsönös biztosító bank felől következő véleményét bocsát közre:

A magyar kölcsönös biztosító-bank

czim alatt alakult meg itt egy kölcsönösségre fektetett biztosító-intézet, melynek szerkezete csak most jutván kezünk közé, előbb nem szólhattunk felőle.

Jól esik lelkünknek, hogy a sok keserti gáncs után, melyeket a most mult nyár folytán alakult „Columbia,” „Ország” és „Slavia” című intézetekre szőni kényszerültünk; valahára már egy biztosító-intézet tervezetét is dicserhetjük.

A magyar kölcsönös biztosító-bank új és valóban szükségelt hiányt tölt be, s nem csupán alapítvány indokolja létrejöttét, mint előbb nevezett elődjét. Megnyerőleg hat ránk már az is, hogy a tervezett nincs tele tömve üres és dagályos nagy szavakkal, a minőkhez rendszeren a szükséges fordul, gyöngeségeinek fedezésére. Az új bank alapítói nem ígérnek óriási világrendítő újításokat; nem langeszeskednek a „Columbia” tervezőihöz hasonlóan, — sem oly emberbaráti, mint az „Ország,” de nagylelkű nemzetboldogítást sem tűztek ki célul, mint a „Slavia,” — beérik egyszerűen azzal, hogy egy külföldi intézetet hazánkba ültes-

senek, a mely ott észleztünk bizonyult be, szabályában a híres góthai bank szervezetét követik, változásokat azokon csupán a hazai körülmények szempontjából tettek, hogy intézettik teljesen megfelelően Magyarország viszonyainak.

Föltesztjük, hogy a kölcsönös, biztosítás elvével ismerősök olvasóink, azért tehát csak némely sajtósági intézkedést említek ki a tervezetből.

A bank alaptőkéjét 20,000 db 100 frtos részletjegyre képezi, melyet lehetőleg a biztosítottak irnak alá. Ez alap egy képzelt tartaléktőkére képezi, mivel egyelőre csak 6,000 db részletjegy adatik ki, 6%-ot kamatoz a kisorolás által törlesztetik. E mellett a törlesztési rövid, vagy hosszabb tartalma szerint 25—100% ráadással fizetetik vissza az eredeti összeg.

Evel szemben kötelesek a tagok szükség esetében, azaz: tetemes veszteségeknél, az eredeti díj hatszorosaig utánpótolni. Ez kétszeresen előnyös, először mivel ezáltal az alaptőke biztonsága nevel-

tetik, mert magában a díjban rejlik a kezesség; a másodszor és ez még fontosabb, hogy az utólagos díjfőlemelés miatt, képes az intézet a legcsekélyebb díjtételekkel, működni.

Az üzlet tiszta jövedelme, mint minden kölcsönös intézetnél, 40% levonása után, mely a tartalékhoz csatolatik, a tagok közt osztatik el, még pedig $\frac{7}{10}$ a rendes tagoknak (kik 6 évre biztosítottak) s $\frac{3}{10}$ a rendkívülieknek jut.

Az intézet üzlet terétől a magyar korona tartományai vannak kijelölve és az a tűz-, jég- és életszakban működend.

Az üzletrendre a tagok is befolyanak, mert minden főügyről kerültek biztosítottjai, ha ezeknek száma 10,000 el érte, 9—15 tagot választmányban egyesít, mely érdekeit képviseli. A közgyűlésbe (Pestre) minden ily választmány egy tagot küld. Ez intézkedés ép oly méltányos, mint jogos, mert a legfőbb közgyűlésnek az a feladata, hogy a vidék érdekeit nem ismerik, mert a részvényesek fővárosiak, vagy éppen idegenek,

ennek következtében a beküldött szemü közgyűlés egészen az igazgatóság kezei között van. Itt más kép lesz. A vidék küldöttei, a vidék igényeit legálább oly jól ismerik, mint az igazgatóság maga, és valahára látni fogunk talán közgyűlést, mely több leendő akarat nélküli, mindenre "igent" mondó gépnél.

Legújabb

Bukurest, nov. 3. Károly fejedelem Bratiano pitești szőlőhegyén mulat (álmadozik) a magyar határok közelében.

Oroszország komoly hangon felszólalt Bukurestben, és szintén ez, más kérdés. Az orosz főkonsul nem helyesli a Bratiano-kormány eljárását, miután oly útra tért, melyet minden rendezett kormányban kártulni kellene; reméli, hogy nem szolgálnak támpontul a forradalmároknak (a mazziistákért), mert ellenesetben éppen Oroszország tartana elutasíthatatlan kötelességének ezeket rejtélyekben felkerekíteni, szétlítani. — Vajjon az orosz diplomácia lépése által a nyugati nagyha-

talmak és a magyar osztrák birodalom együttes fellépését akarja-e ellensúlyozni, vagy ő is megunta Bratiano hányavetését — erre a közel jövő adand feleletet.

A „Gaulois” tudni akarja, hogy III. Napoleon manifestumot fog kibocsátani, melyben jeleztenék az, mily magatartást szándékozik követni Franciaország bizonyos bel- és külügyi kérdéseket illetően.

Bukuresti tudósítások szerint az orosz és porosz kormány azon van, hogy tavasza egész zászlóalj bolgár felkelők kiűzhessenek át a török területre. A francia consul Párisba küldött jelentése szerint a moldvaolábszági viszonyok vesztérhesek az európai békére nézve.

Páris, nov. 4. Diplomata körökben beszél, hogy a porosz trónbeszéd előlegesen közöltette a francia kormánynyal s a legjobb benyomást tette.

Washington, nov. 2. A mai választás eredményéből ítélve, Grant tábornok elnöké választása bizonyos.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

(364) **CSAK JÓ SÖR VALÓDI ÉLET-ITAL!!!** (2—12)
a szárazföld legjelesebb és legmegpróbáltabb sörei.
!!! Palaczk-sör!!!
ajánlja
SPRINGER M. bécsi
Központi fő-sör-raktára,
Leopoldstadt, Praterstrasse 42 sz. a u. m.
Kleinschwechat kiutelti ászok-sör palaczk számra . . . 15 kr.
„ márcziusi-sör . . . 17 „
St.-Marx extra márcziusi-sör . . . 15 „
Pilseni salon-bak-sör . . . 20 „
Liesingi sziklapincei kettős ászok-sör . . . 15 „
Jeles dajka-sör . . . 15 „
és angol porter-sör . . . 1 ft. —
s bátorodik fennebbi központi raktár még azon biztosítást is hozzátenni, hogy említett sörnek mint a legtapálabbak, legjobb ízűek s az egészségre legjótékonyabban hatók ismeretesek az egész Continensen, s ezért mindenkinek jogosan ajánlhatók.
A pénz beküldése, vagy utánvét mellett 24—48 palaczkos láda minden-hová leggyorsabban szétküldetnek.
Minden palaczkért 10 kr. betétel, a mely az üres palaczkok beküldésekor azonnal visszaadatik, vagy a megrendelés megújításakor leszámítatik.

(342) 2—3
Alólrtnak van szerencséje a nagyjéremű t. cz. közönséggel tudatni, hogy minden kigondolható szűcskészítménnyel dusan ellátott **raktárát** a jelen téli évszakra újonnan rendezvén, különösen ajánlja, mindkét nembeli

bundáit,
melyek finomságok és csinos kiállításokért már az 1857-iki kolozsvári kiállításon **ezüst** éremmel lőnek kiittintve,

hogy pedig a tölem vásárolni kívánó vidéki uraságoknak és urhölgyeknek megrendelésüket könnyítem, ide iktatom készítményeim jegyzékét a legutányosabb árakban u. m.

1 db. Sebastopol astriganból	70—100 ft.
1 „ dtto Sicilián	45—50 „
1 „ dtto tengeri vidrából	50—60 „
1 „ férfi városi bunda	45—60 „
1 „ „ utazó dtto	40—50 „
1 „ „ igazi fehér farkassal	90—140 „
1 „ „ legfinomabb soppal	120 „
1 „ női bunda pézma prém és róka bélléssel	85—110 „
1 „ „ észak amerikai kalmiszki prémmel és róka bélléssel	100—140 „
1 „ „ amerikai nyest prém és róka bélléssel	95—125 „
1 „ „ pézma prém vadmacska bélléssel	70—75 „
1 „ „ brabant prém, macska és báránybőr bélléssel	28—60 „
Salon női gallérok mindenféle prémből	14—30 „
Női karmantyuk különféle prémből díszes kiállítással	6—18 „
„ Boarok 3 rőf hosszúak	10—16 „
„ férfi pipkák	3—12 „

Végül kaphatók tigris, párduez, hiéna, fehér és erdélyi medve, tengeri orosz-lán és más fajú vad bőrből készült szőnyegek.

Melyek előterjesztése után bátor vagyok figyelmeztetni a tiszt. megrendelő urakat és urnőket, a kelme színét, egy a bunda hosszát és bőségét pontosan megjegyezni, tisztelettel

Prohászki János,
szűcsmester Kolozsvárt.

(3) **Fogorvos POPP J. G. urnak** (4—4)
Bécs, Stadt, Bognergasse 2 sz.
En Önnek
Anatherin-Szájvizét
megvizsgáltam s ajánlandónak találtam.
Oppolzer tanár,
Rect. magnif. cs. kir. kórodai tanár, szász kir.
udv. tanácsos, sat.
BIZONYÍTÁSOK: Kolozsvárt: **WOLFF J., Dr. HINCZ Gy. EN-GEL J. és BINDER** gyógyszerészek és **KARVÁNY J. Tordán:** Wolff gyógyszer. Sebenben: Müller gyógyszer. Zóhrer, Steiner. Brassóban: Fabick gyógyszerész. Jekelius gyógyszerész. C. Anken. Károly-Fehérvárt: Sander gyógyszerész. Segesvárt: Misselbacher, Démián D. és Markus Fr. Besztercén: Dietrich Fleischer és Tergavits Ed. Dézsen: Krémer Sámuel. Déván: Bosniaki és Gergely. Medgyesen: Foltbert gyógyszer. Nagy-Enyeden: Oberth J. gyógyszer. M. Vádrhelyt: Fogarasi D. és Bucher. Szászvároson: Leonhardt. Szász-Régenben: Traugott és Wachner. Zilahon: Weiss gyógyszer. Sz.-Somlyón: R. Tarsa Ign. Kézi-Vádrhelyt: Nagy Jakab. Büszörnyben: Lányi J. gyógyszerész. Nagy-Bányán: Papp gyógyszer. N.-Károlyban: Jellinek gyógyszer. Nyíregyházán: Bacsay B. gyógyszerész. Szatmár-Váralján: Gerber gyógyszerész.

(278) **Halkort Károly,** (11—12)
teke-gyárnok,
Bécs, Wieden, Matzleinsdorferstrasse, 5 sz.
ajánlja nagy teke. (Billard) raktárát minden nagyságban és fannioságban; **Carambole-tekéit** köllappal egy darab köllő, továbbá nagy választéku **teke-pálczáit** s minden e szakmába vágó cikkeit.
NB. Figyelmeztetni kívánom a t. cz. közönséget, hogy tekéim csak 4 lábra készítve, ép oly célzertük mint izletesek s általános kedveltségben részesülnek.

Stein Jánosnál Kolozsvárt megjelent és kapható:

Kolozsvári nagy naptár

Szerkesztette **Léczfalvi B. László.**

A m. k. felelős ministerium, m. k. hétszemélyes tábla, m. k. ítélőtábla és Erdélyi tiszti-névtárával.

Boltí ára 80 kr.

E naptár tartalma:

I. Szoros értelemben vett naptár rész: Katholikus, protestáns, görög-orosz és izraelita naptár, gazdasági jegyzetekkel, megjélve a nap- és holdváltozások is.

II. Szépirodalom, történet és társas élet, mely rovat tartalmazand: 1) Tökölj Imre, regény és történelmi korrajzból mutatvány (1. összeesküvés. 2. Békélokoma. 3. Tökölj s a követek.) Léczfalvi B. Lászlótól. 2) **Harcra magyar,** Petőfinek egy még egészen ismeretlen költeménye. 3) **Dow hegedűje,** Göring után. 4) **Bem tábornok emlékirata.** 5) **Piski csata.** Szász Gerőtől. 6) **Zrinyi Ilona végnapjai.** Varga L-től. 7) **Egy lakadalom a mezőségen.** Z. Nemes Alberttől. 8) **Caravaggio és a hamis kártyás.** 9) **A 69-es szám kronikája.** Léczfalvi Lászlótól. 10) **Morlák nép babonái,** írta I. Gy. 11) **Az erdélyi magyar hadsereg létszáma és elhelyezése,** (kimutatás. 1. Rendes honvéd gyalogság, 2. Tartalék gyalogság, 3. Rendes lovasság, 4. Honvéd tüzéség.) Közli Lőrinczi József. 12) **Bolyai Bolyai Farkas,** életrajz. L. Bodor Lászlótól. 13) **Hol van Románia?** Br-tól. 14) **Haldoklók és halottak,** miveletlen népek között, etnographiai adatok, Szász Domokostól.

III. Tudomány: 1) **Néhány szó az emberről ujszülött és cse-csemő korában.** Dr. Incze Miklóstól. 2) **Az emberi eledelekről.** Butyka Leosztól. 3) **A foszforról,** (több jeles vegyész után.) Dr. Székely Elektől. 4) **A fémképészetről.** Br-tól.

IV. Mező és kerti gazdaság. 1) **Néhány szó a váltógazdaság és tagosításról.** Szabó Simontól. 2) **A szántóföldekről.** (1. Néhány szó a trágyázásról. 2. A merő állati és növényi trágyaanyagokkal való bánás és azok használati módja.) Székely Elektől. 3) **A burgonya termeléséről.** Füh-rer N-től. 4) **Valami csekélység a gyümölcsenyésztésről.** Veress Ferencztől. 5) **A gyümölcsfákról.** (1. A fák betegségei. 2. A fák terméketlensége. 3. A fa állat ellensége. Galgóczi K. 6) **A konyhakert.** M...y Zs. után. 7) **A kert földének locsoláson kívül kiszáradás elleni oltalma.**

V. Baromtenyésztés és baromrovostan. 1. Néhány szó a marhák hizlalásáról. 2. A marhák betegségeinek különböző nemeiről. (1. marhák betegségei. 2. juhok betegségei. 3. disznók betegségei.)

VI. Vegyes rész. 1. A ruggyatni. (Cautschuk.) Butyka Dezső közleménye. 2. A varrógépekről. Máday Jánostól. 3. A czémentről. 4. Jég-pinczékről.

VII. Hasznos jegyzetek. 1. A gazdaság köréből. 2. Háztartás köréből. 3. Házi tanácsadó. 4. A konyhaszat köréből.

VIII. A királyhágón inneni vásárok jegyzéke (melyre a legnagyobb gondot fordítottunk, hogy teljes és hibátlan legyen) kolozsvári postarend, bélyeg- és kamattáblák sat.

IX. A legújabb tiszti névtár.

X. Kolozsvári kalauz.

XI. Hirdetések.

Lótulajdonosok és gazdák számára.
Hangok Kwizda állatgyógyászati termékei felől.
Tisztelt kártárs ur!
Bátor vagyok önnek becses pora eladásáról jelentést tenni.
Vidéünkön az a por maradandó hirt vivot ki magának, s képes volnék, ha éppen kívánna ön, több hathatós bizonyítványt küldeni pora jó sikere felől. Nevezetesen nem téveszt el győzerejét egy szép fiatal ló feléves mirigy bajában, a melyet gazdája már elvesztettnek hitt, mert semmit sem evett s egészen elsoványodott; a tüdőszorv több eseteiben; a szarvasmarha tületésében, teheneknél, a melyek megehetlen tejet adtak sat. Gyakran vagyok azon helyzetben, hogy a gazdák halányilakozatait kell fogadnom; egy földbirtokos e felett még különösen meg is akart jutalmazni, mert a porral lovát, melyet 200 fron vett, négy forint költséggel, egy tehénét pedig, a mely 80 frtot ért, 24 kr. költséggel megmentette. Két harmadát eladtam már az utóljára küldött pornak, s körülbelül márczius havában igénybe veendem önnek jóságát, mert szeretném ismét, mint akkor, nagyobb készlettel ellátni magam.
Tisztelettel maradtam
Kaaden. alázatos szolgálja.
Hellmessen Ed. gyógyszerész.

Alólrtnál 42 drb. lóva volt a cs. kir. hídfigat 4-dik osztályának gyógykezelés végett, a melyek mind résznit tüdőgyuladásban, tüdőszorvban, résznit mirigyben, néhány kolikában szenvedtek.
Mind a 42 darabnál az említett marhaport használtam, s bámulattal láttam, annak gyógyító erejét valósulni; mert a tüdőbetegségeknél rövid időn megszűnt a nehéz lélegzés s a köhögés; a mirigy pedig 8 nap alatt elmúlt; a kolikánál is, a por beadása után gyorsan enyhült a baj.
Kénytelen vagyok valódi meggyőződésemet ezen igazán jeles por felett ki-mondani s azt mindenkinek jogosan ajánlhatom.
Zeiselmauer
Rittmann Ferencz,
gyógykovács.

Tekintetes ur!
Va **n szerencsém** önnek közölhetni, hogy az ön által készített helyreputáló-folyadékok, 6 Felsége a királynő egyik kedvencz lovának horgas ina gyulladásánál, jó sikerrel használtam.
Langwirthy M. állatorvos.
London, Royal Meos. (1—1)
Meyer W. főlovászmester.
Valódi minőségben kapható: Kolozsvárt **Wolff János** gyógyszerész ur-nál. **Károlyi József** gyógyszerész ur-nál. **Matia** pentru Scoala - BCU Cluj Napoca.

(375) (3—*) ELŐLEGES HIRDETÉS! HÜTTEMANN G.

jelenleg N.-Váradon fekvő, 18 kütünő lovarnóból, 26 lovarból, Párisból érkezett jeles ballettánczosokból és gymnastikusokból, ugy 40 db. lóból, közülök 16 a legkitünőbbben idomított telivér, és egy betanított óriás elefántból álló nagyszerű

lovar-társulata,

városunkon át Odessa felé utazván, **jövő hét kezdetével** 12 fényes előadást rendezend s ajánlja magát a t. cz. közönség és cs. k. őrség becses figyelmébe.

(383) (1—3) Felhívás.

Mindazon t. c. birtokos urak, kik **Piski és Báár közelében**

vashámori

szükségletre kívántató 60—100 holdnyi földet teljes kárpótlás mellett eladni ohajtának, sziveskedjenek alólrtnal, mint e tárgyban megbízottal akár személyesen, akár írásban, ebbeli szándékukat tudatni.

Vajda-Hunyad, nov. 2. 1868.

Bauholzer Károly.

(385) (1—3) Árverési hirdetés.

A K. Sz. Király községében arányosított korcsmárlási jog (jan. 1. sept. 29-ig) f. november hó 24-én d. u 3 óra-
kor B.-Hunyadon a város házánál egy vagy több évekre nyilvános árverésen ki fog adatni, mi is az érdekeltnek ezenel tudomására hozatik. A feltételek az árverés alkalmával előre megtekinthetők.
Kolozsvárt, novb. 7. 1868.
Gyarmathy Miklós.

(382) (1—1)
Alólrtn vidéki teendői bevégezése után Kolozsvárra újból visszatérve ajánlja szolgálatát a nagyjéremű közönségnek.
Szállása Gall János ur házánál az Óvárban 257. sz.

Blahunka Lajos,
orgona, és zongora-készítő és hangoló.

(384) (1—1)
Az előölgyben két tagban 27 hold kaszáló; a békásban egy 50 vekás szántó, melyek közül az első, a kiszabott árnak évenkénti 10, a másik 20 percentjét jövedelmezi, külön, vagy együtt, eladó. Értekezhetni irántok Bel-Szén-utezában 133. szám alatt napon-kint delutáni 2 óratól 4-ig
Szenkovich Márton,
ügynökkel.

(345) **Kávé,** (5—24)
bécsi fontja: 60, 65, 70 kr. egész 1 ft 10 krig, árulja a
keletindiai kávé-raktár
BÉCSBEN,
Graben, 29. a Trattnerhof udvarán.
Vidékire utánvét mellett. Legalább 30 ű vásárlásnál a szállítás minden vasúti és gőzhajó állomáshoz ingyen.

(380) (2—5)
Moldovába
egy jó bizonyítványokkal ellátott **gyógyszerész-segéd** kerestetik, ki a román-nyelvet valamennyire bírja, vagy kötelezi magát azt rövid időn sajátjává tenni.
Ertekezhetni Maros-Vásárhelyt 586. szám alatt Böhler Frigyes ural bementett levélben, hová egyszersmind a bizonyítványok és feltételek is mennél röviden idő után beküldendők.